

สัมพันธ์ นวลปิ่น. “สายป่านมงคล” นครศรีธรรมราช. ปีที่ 44 ฉบับที่1 มกราคม 2557. หน้า 85-86.

สายป่านมงคล

สัมพันธ์ นวลปิ่น

หลายคนคงรู้จักสายป่านหรือเชือกป่านเป็นอย่างดี ทั้งยังทราบว่เชือกป่านหรือสายป่านมาจากต้นไม้อะไร หรือพืชชนิดอะไร ก็คงจะนึกได้ว่าเชือกป่านหรือสายป่านก็สกัดแปรสภาพมาจากต้นปอ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจประเภทหนึ่งของชาวอีสาน (ชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ในการทำเชือกป่านหรือสายป่านจะมีกรรมวิธีในรูปแบบของชาวบ้านที่ทำติดต่อกันมาคล้ายๆ ทำเลื้อกระจุดบ้านเรา แต่สำหรับสายป่านที่ได้มานั้นสุดท้ายแล้วจะมีความเหนียวทนทานนั้นมึ ถือว่เป็นเชือกที่เหนียวหนึบมากที่สุด จึงนำมาทำกระสอบป่านใช้ใส่ข้าวกัน ตลอดถึงพืชผักต่างๆ ที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในชนบทก็ถือว่เป็นพืชเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง ที่ทำรายได้ให้คนภาคอีสาน พอๆ กับข้าวเจ้าข้าวเหนียว จึงทำให้คนในภาคดังกล่าวนิยมปลูกกันมาก โดยเฉพาะจังหวัดทางภาคอีสานตอนบน เช่น จังหวัดสกลนคร, อุดรธานี, นครพนม, หนองคาย, บึงกาฬ ประจวบเหมาะกับผู้เขียนเคยรับราชการอยู่ทางภาคอีสานช่วงหนึ่ง ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๓ ต้นๆ ในพื้นที่อำเภอคำหลัก จังหวัดสกลนคร ชาวบ้านนิยมปลูกกันมาก พอๆ กับการทำนาข้าว (ข้าวเหนียว) ผู้เขียนได้ไปร่วมงานฉลองมงคลสมรสลูกของเพื่อนเมื่อเร็วๆ นี้ ในงานดังกล่าวเจ้าภาพได้จัดของชำร่วย หรือของที่ระลึกให้แขกรับเชิญที่ไปร่วมงานในคืนวันนั้น ของชำร่วยที่กล่าวถึงคือเป็นกระเป๋าทัวด้วยเส้นด้าย (ฝ้าย) ผสมกับโยป่านหรือสายป่านตามความเข้าใจของผู้เขียนขนาดเล็กพอดี บรรจุของได้พบประมาณเหมือนกระเป๋าทัวหรือกระเป๋าทือธรรมดาๆ ที่นิยมกันพร้อมมีภาพของคู่บ่าว-สาว สกรีนติดไว้ที่ตัวกระเป๋าสวยงามดี แต่ที่ผู้เขียนตั้งข้อสังเกต เชือกที่นำมาผูกรัดกระเป๋านั้น เป็นสายป่านหรือเชือกป่านแทนที่จะเป็นริบบิ้นผูกโบว์ที่นิยมกันทั่วๆ ไปตามสมัยนิยม อันนี้แหละที่เกิดมีความสงสัยว่าทำไมต้องใช้เชือกป่านหรือสายป่านมาผูกมัด

สัมพันธ์ นวลปิ่น. “สายป่านมงคล” นครศรีธรรมราช. ปีที่ 44 ฉบับที่ 1 มกราคม 2557. หน้า 85-86.

ของข้าวไร่สำหรับแจกในงาน จึงพอจะรู้ว่า เชือกป่านหรือสายป่านมีความหมายในทางมงคลกับงานมงคลสมรส ด้วยทางเจ้าภาพประสงค์จะให้คู่สมรสตลอดถึงแขกรับเชิญมาในงานได้มีความสามัคคี กลมเกลียว เหนียวแน่น มีความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียวกันไม่มีวันจะขาดจากกันชั่วนานเท่าไรนัก ก็ให้ทุกคนที่มีความรักจงรักกันเหนียวแน่นดังเช่น เชือกป่านหรือสายป่านที่นำมาผูกของข้าวไร่หรือของที่ระลึกมอบให้คนมาในงาน เป็นการประจวบเหมาะ กับโครงการ หนึ่งในสมัยที่คนทางภาคอีสานมีความแตกแยกทางความคิดโดยเฉพาะลัทธิคอมมิวนิสต์ กำลังบั่นทอนของคนให้แตกความสามัคคีกันจนมีการรบราฆ่าฟันกันอย่างหนัก ทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนครท่านหนึ่งในยุคนี้ ได้จัดทำโครงการขึ้น คือ “โครงการแร้วสายป่าน” ซึ่งเป็นนโยบายของจังหวัดสกลนคร ที่จะให้คนสกลนครหันหน้าเข้าหากัน สร้างความรัก ความสามัคคี มีความเหนียวแน่น ยึดเหนี่ยวจิตใจ ขจัดความแตกแยก นำพาสังคมสู่ความสันติสุขอย่างยั่งยืน ตลอดมาจนถึงทุกวันนี้

พอสรุปได้ว่าโครงการแร้วสายป่าน หรือเวลาต่อมากลายเป็น “นโยบายแร้วสายป่าน” ของนายสายสิทธิ์ พรแก้ว ผู้ว่าราชการกระทรวงมหาดไทยของภาคอีสานในยุคนั้น

จึงพอจะประมวลความเป็นสัญลักษณ์ของสายป่านหรือเชือกป่านเหมาะสมกับนำมาใช้ในงานมงคลสมรส ได้อย่างเหมาะสม เจาะ ถือว่าเจ้าภาพงานแต่งงานในวันนั้น วิสัยทัศน์และนำเอาขนบธรรมเนียมประเพณีมาบูรณาการ กับสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างผสมผสานกลมกลืนที่ดีเยี่ยม สามารถเป็นต้นแบบ แบบอย่างได้ตลอดไป

